

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

LA NOSTRA LLENGUA A L'AJUNTAMENT DE CIUTAT

Amb el pretexte recercat i feble que la impressió bilingüe de certs documents ocasionava bestretes de consideració a l'erari municipal, i aprofitant, ens sembla, l'absència de determinats regidors a la sessió, es suscità a l'Ajuntament un debat innecessari i deplorable sobre l'ús de la nostra llengua vernacla.

Conegut de sobres és l'ideari que professa aquesta Revista, i per això no ha d'estranyar a ningú que el nostre criteri, en l'assumpte al qual ens referim, sia diametralment oposat al dels elements que propugnaven la impressió de dits documents únicament en llengua castellana. Però àdhuc prescindint del nostre ideari, i parlant solament en concepte de mallorquins, fills d'aquesta terra, hem de protestar, amb totes les nostres forces, dels conceptes emprats per alguns regidors que semblen renegar d'aquella qualitat que la naturalesa confereix i contra la qual és inútil alçar-se.

Nosaltres respectam totes les idees i totes les doctrines, no n'avantposam cap sobre la conveniència pública, però el que no podem respectar, i més encara tractant-se d'elements investits de càrrec representatiu, és el contrasentit i la manca absoluta de coneixements sobre el que es vol discutir i sotmetre a acord.

Ja sabem que en aquesta sessió memorable(!) hi hagué també

alguns regidors que procuraren i saberen defensar la nostra llengua dels ultratges que els altres li inferiren, i per als primers els nostres vots de gràcies, però també sabem—pels extractes de la premsa diària—que els impugnadors demostraren incontestablement la seva absoluta incultura filològica—i això que algun d'ells té obligació de tenir-la pel títol que ostenta—fins que la presidència, davant l'espectacle, hagué d'interrompre el diàleg.

Que és un pretext la consideració de les despeses ocasionades amb motiu de la impressió bilingüe de certs documents, no hi ha dubte. La seva escassa importància en relació a altres, del tot supèrflues i innecessàries, així ho demostra.

No ignoram que la llengua oficial és encara, com en temps passats, la castellana (llengua que nosaltres respectam i admiram tant com els altres); que, per bé que injustament, no hem obtingut el decret de bilingüisme, ni la cooficialitat d'idiomes que es concedí a Catalunya, la qual es troba en condicions regionals que no fan cap diferència de les nostres; que hi ha qui, en la redacció i expressió lingüística, s'atén més que altres a la unitat idiomàtica; que la llengua literària i la popular tenen les diferenciacions naturals i reconegudes a cada una d'elles. Però tot això no justifica, ni pot mai justificar, els mots que es digueren, sense to ni concert, en la sessió esmentada.

Nosaltres desitjaríem—i ho proclamam ben alt perquè no hi hagi lloc a dubtes—veure concedit i implantat a Mallorca l'esmentat decret de bilingüisme i, més encara, la cooficialitat dels idiomes, i així ho hem demanat en diverses ocasions; creim que els documents que es dirigeixen exclusivament als mallorquins han d'anar redactats en la nostra llengua perquè aquesta és la nostra i la que parlam correntment, fet biològic que no admet discussió raonable per la seva perfecta senzillesa i claredat.

No hi ha dubte tampoc que la discussió plantejada a l'Ajuntament fou tota ella una incongruència. ¿No recorden els nostres regidors que els representants del Consistori, en l'Assemblea celebrada al Teatre Principal, aprovaren un projecte d'Estatut autonòmic, en el qual es propugnava per l'ús de la llengua vernacle en les Corporacions oficials? ¿No recorden que hi ha nomenada una altra Comissió per a redactar un nou projecte d'Estatut, també autonòmic, i que d'ella en formen part els representants del Consistori? ¿No recorden que els actuals partits polítics que integren les Corts espanyoles, sativant ben pocs vots individuals, aprovaren l'Estatut de Catalunya?

¿No es recorda que la llibertat consisteix en el respecte a la diversitat? I, sobretot, ¿podem acceptar els mallorquins, que hi hagi regidors no mallorquins, elegits amb els vots dels mallorquins, que es manifestin contra l'ús de la nostra llengua?

Quant a si el mallorquí és una llengua o un dialecte, creim que seria estúpid i una ofensa als nostres lectors ni tan sols entrar en una discussió semblant. El tema està científicament resolt. Sobre aquesta qüestió, que sembla que hi ha regidors que desconeixen, hi suren les opinions d'un Menéndez y Pelayo i d'un Quadrado, per no citar-ne més, i que difícilment podran desvirtuar, sense provocar el ridícul, uns quants regidors de la nostra Ciutat.

I, ara, en aquests moments, en els quals semblava que aquestes coses, de tan sucades tan sabudes, havien de merèixer el perfecte acord de tots o almenys de tots aquells que haurien de tenir un vernís de cultura per prim que fos, ens surten a la palestra uns pobres regidors que porten com a bagatge teories empíriques d'èpoques ja superades, com si des d'allavors ençà res no hagués passat, ni esdevengut sobre la crosta de la terra.

Però després de l'acord de desterrament dels retrats dels fills il·lustres, sense cap classe de selecció, res no ens pot sorprendre, ni res no ens pot espantar, i ens explicam perfectament que hi pugui haver regidors que encara es sentin forasters dins de la seva pròpia casa. Alguns d'aquests regidors, diguem-ho clar, haurien estat millor situats en aquells Ajuntaments del temps de la dictadura primoriverista, el record del qual ens és ara suggerit per semblança, quant a l'aspecte i ocasió que motiva el present comentari.

EULÀLIA JUGA UNA FARSA *)

JULIÀ tornà a la llar a trenc d'alba. Venia d'esma, gairebé, amb un ressó de rialles luxurioses encara dintre el seu cap. Un mal humor abrivadíssim li pessigava els nervis. Havia sortit per escanyar l'escena amb Eulàlia i, ara, per un joc diabòlic de les passions, sentia que els braços de les meretries i llurs besades havien acabat per fer-li desitjar follament la seva muller.

Es passejà amunt i avall del seu despatx qui sap l'estona, amb un desfici inaturable. Pensaments diversos, com agulles roentes, li burxaven les carns i no el deixaven estar quiet enlloc. On fora Eulàlia? Què hauria fet? De què fora capaç aquella dona, duta pel despit i la desesperació?

Arrabassà els diaris del vespre que hi havia damunt d'una tauleta i els fullejà febrament. Pertot li semblava llegir grans titulars, tan aviat anunciant el suïcidi de la seva esposa, com descrivint amb una riquesa de detalls fastigosa l'escàndol que ella, aquella mateixa tarda, havia donat *amb un altre*.

Un altre? Qui fóra? Repassà mentalment la llista de les seves coneixences... Qui sap! I es féu un embull de sospites que li acabà de fer perdre la serenitat.

S'ofegava. Una grapa invisible li estrenyia el cor. Obrí el balcó. Els tiilers del jardí ompliren la cambra de llur remoreig perfumat. Això semblà retornar-lo. Però al cap de poc temps l'obsessió d'Eulàlia el tornà a fiblar. Ara, tant li feia l'escàndol. La volia i prou. Enyorava la tebior del seu cos... Què feia ací, tot sol, com un titella? Eulàlia! No l'havia tret per infidel? Doncs, aleshores, per què la cridava? I l'ira i el desig començaren a lliurar un altre combat dintre la seva ànima.

De mica en mica, un nou sentiment s'anava obrint pas a través dels altres... Un calfred indecible l'arrupí. I si Eulàlia fos innocent? Va refer tota l'escena del comiat. Ella li havia pregat, agenollada,

*) Capítol d'una novel·la inèdita.

que l'escoltés. Per què no hi accedia? Era ben cert que feia temps que ja no hi havia amor entre ells dos. Ben cert també que l'havia vista amb un desconegut creuar ràpidament la plaça Catalunya dins d'un cotxe. Era suficient, tot això, per haver-la llançada de casa, el vespre abans, com un gos, sense escoltar cap paraula de justificació?

Els remordiments arribaven a galop estès, i cruels. Julià sentí el seu trepig dins la consciència i l'arravatà la pruija de cercar Eulàlia, fos allà on fos, i besar-la tota, bo i implorant el seu perdó.

Eixí al carrer. Es meravellà que el dia ja fos força alçat. La gent deambulava amb presses, però tranquil·la. Passaven moltes cares boniques, però cap era Eulàlia... Algú, en topar amb ell, el mirava estranyat... Quins posats devia fer! Tota la nit en deliri! S'asserenà una mica. Aleshores, veié que cercava la seva muller per enlloc. Feia dues hores que caminava a l'atzar, com si l'hagués de trobar a la primera cantonada. Somrigué de la seva ingenuïtat.

Resolgué tornar a casa. Posar-se una mica a to. Reflexionar amb calma i obrar amb prudència, després, sense intrigar ni a les amistats més íntimes. Era un afer entre Eulàlia i ell i ningú més.

Mentrestant, Eulàlia s'ha perdut per entre el tragi de la gent. Barriada de mercat. Empentes, rialles, crits i àdhuc algun pessic dels moços. On va amb el cap embenat aquesta dona?—fan les menestres feixugues de sacsons i cistells. Els brivalls l'avaloten i un guàrdia l'aturaria si no fos que està cosit a les faldilles d'una minyona posturera.

La topada amb el carrer ha aclarit el cervell d'Eulàlia i el pes de la responsabilitat comença de fer-se sentir cruament. Mentre fuig de pertot, veu que ja no es un somni el que li passa. Ara, una realitat sagnosa l'empaita. És el cadàver de Ricard, que la segueix acusador i l'entrebanca a cada cantonada.

Sense saber com, es troba dins d'una església. La quietud que hi plana sembla que freni el martelleig dels seus polsos. Però mira un Crist que penja, en la penombra, tristíssim, i recula aterrida.

Ja és, altra volta, en mig de carruatges i de gent que van i vénen, esclaus d'un engranatge infernal.

I Ricard no la deixa... Cridarà? Ai, quina alenada més freda sent al clatell! Es gira; no hi ha ningú enlloc.

Llavors es guaita les mans i les veu tacades de sang... Ella

és una assassina... Perdó, Ricard!... Perdó, Julià!... Per què també a Julià? I si tornés a casa?

Aquesta pregunta li recorda tot un món de sentiments contradictoris que s'agiten vertiginosament i s'aturen en un mot: Julià!—Mai no l'he volgut. Però és el teu marit—va dient-se. Sí, i per servir-li una fidelitat absurda has matat!—li va fiblant, tossudament, ran d'orella, una veu desconeguda.

I si tornés a casa? S'ho repeteix una, deu, cent vegades. Ara ja és un tic. Creu que hi va, caminant en direcció contrària. De cop, s'atura. No, no hi anirà... Que *ell* és dels que no perdonen. A més, li tacaria les robes de sang! I si fugís a l'estranger?... On aniria amb el cap embenat, sense documents, sense diners?... La possibilitat de fugir l'esperona. Caldrà preparar-ho tot, abans. Es recorda d'una antiga amiga. I quan aixeca el trucador de casa seva, la mà se li glaça d'una por invencible. S'ha afigurat que Ricard baixava dels pisos de més amunt.

D'un salt és al carrer i corre... corre avall. Veu un infeliç lligat i somrient entre uns guàrdies. Ella és més culpable que aquell home, que tothom... Què hi fa l'escàndol. No és una assassina?... Justícia!... Justícia!

I tota una corrua de gent la segueix cap a la Comissaria.

Julià, per fi, esbrina on és la seva Eulàlia. Es presenta al Comissari en el moment que li pren declaració. Ella, en veure'l, només li ensenya les mans i li diu:

—És sang de Ricard, Julià!

Julià, ràpidament, s'orienta, i arrapant-se a una resolució extrema, amb tota l'energia de la seva ànima, exclama:

—No en faci cas, senyor Comissari. La meva esposa s'ha tornat boja... És fals tot el que hagi declarat. No han sentit què diu de les seves mans? D'ahir que em falta de casa. És un acte de folia...

Amb això, telefonen. Ja és cert que s'ha trobat a una platja el cadàver d'un home jove, les senyes del qual coincideixen amb les que dona Eulàlia.

Aleshores, el Comissari diu fredament:—Bé... Potser sí que és boja, però, mentrestant, queda detinguda.

Discurs presidencial als Jocs Florals de Lleida *)

LA NOSTRA ACTITUD EN EL CENTENARI DEL RESSORGIMENT

CELEBREM aquest any el centenari del nostre Ressorgiment. En tota avinentesa patriòtica, i més encara en aquesta festa de l'esperit recobrat, el comentari a aquest fenomen cultural, determinant de la nostra història moderna, és el motiu obligat de totes les disquisicions. Ens decidirem a penetrar, però, dintre l'entranya viva del prodigiós fenomen? O bé ens limitarem a una exaltació beata, a una propaganda retòrica, sense reflexió, sense crítica, sense sinceritat conscient, sense conseqüències útils? Jo voldria que aquest Centenari fos més aviat un bell pretext de revisió. Més que una revisió de les valors creades en aquesta centúria de provatures tímidas o generoses, una revisió del nostre estat actual de cara a l'endemà. És a dir, un examen de consciència col·lectiva, un recompte de les nostres possibilitats reals.

El fet, com us deia, és prodigiós. Prodigios i múltiple. Han passat dos segles, si fa no fa, després d'haver perdut Catalunya les seves darreres llibertats. En el primer, Catalunya coneix totes les amargors de la dissort històrica. En el segon, totes les delícies d'un Ressorgiment que es manifesta en totes les branques de l'activitat. Una saba espiritual cada dia més densa, cada dia més pura, torna a circular dins l'arbre aparentment corsecat de la Pàtria. Retem enguany tots plegats un homenatge a l'estol invicte dels poetes, erudits, arqueòlegs i polítics, homes de pensament i d'acció, d'església i de carrer, d'arxiu i de tribuna, que s'empregueren l'àrdua tasca de recobrar-nos l'ànima.

*) Discurs llegit dia 28 de maig darrer.

LA DECADÈNCIA

Fenomen curiós, essencial per a l'explicació de les cultures, aquesta alternança de decadències i de renaixences dins la correntia històrica. ¿Per què, a partir del Renaixement de la civilització antiga, abandonada la il·lusió de tornar al llatí com a idioma literari, la llengua i la literatura catalanes no s'integren en la renovació clàssica, no s'assimilen l'humanisme com fan, al llarg dels segles XVI i XVII les llengües veïnes i fraterne, la francesa i la castellana, a exemple de la italiana? Heus aquí el colpidor problema històric i cultural, centrat substancialment en el problema més vast de la decadència del nostre poble, justament en els segles de més vitalitat creativa del món europeu occidental. Si aquí, a Catalunya, l'humanisme havia arribat molt abans que a les altres terres hispàniques, i a partir del regnat de Joan I fecundava la nostra literatura, ¿per què, a l'hora de la collita, les altres literatures peninsulars que rebien molt més tard la docta i vivificant influència humanística, se'n beneficiaven tan esplèndidament i n'obtenien els clàssics respectivament, mentre el nostre període nacional classicitzant presenta tot el caràcter d'una prova immatura, d'una anticipació sense continuïtat, d'una prometença sense donació? Per a explicar l'estrany fenomen ens cal per força recórrer als fets polítics i socials. Aquest anticipar-se sense realitzar, aquesta inhibició en el moment que calia crear, aquesta renúncia històrica és un dels fenòmens més inquietants de l'evolució d'un poble.

LES RENAIXENCES

I, segles després, el fenomen contrari: la renaixença. Si no hi hagués altres casos, més reduïts o més extensos, el nostre cas mostraria el fet cultural com un sistema de renaixences. És, així, un sistema de renaixences la nostra cultura occidental europea. En té totes les característiques la nostra cultura peculiar catalana. A la teoria catastròfica de les decadències fatals, mortals, indefugibles, oposem la teoria de les renaixences, de les florides noves, dels renovellaments successius. Doctrina, com veieu, aplicable als pobles com a les cultures. La prova és feta. ¿Què hauria estat de Cata-

lunya sense aquesta convicció biològica en un propi Ressorgiment? I, eixamplant l'esguard, què seria de la nostra Europa essencial, avui inquieta, insegura i temorena, sense aquesta confiança en les virtuts de la seva inestroncable substància espiritual, anímica i dinàmica? Heus aquí també unes raons fonamentals del nostre humanisme classicista: l'assimilació de les valors—ha dit Zielinski—immutables i impertorbables de la civilització antiga, llur combinació amb les característiques nacionals de cada poble, combatent dintre Europa per l'hegemonia intel·lectual, a fi d'atényer un nivell cada vegada més elevat en l'escola de la pròpia cultura—tal fou la tasca de les Renaixences que ja ha conegut la nostra humanitat occidental, tal serà la tasca de totes les noves Renaixences que puguin venir, de totes les que vindran encara.

EL SENTIT DE RENAIXENÇA I LA DOCTRINA DEL LLENGUATGE

Per a mi el fet del Ressorgiment català, coincidex amb l'aparició del primer compatriota que va tenir aquesta idea de renaixença. Dubto que la tingués Aribau. La seva "Oda a la Pàtria" és una elegia, és un comiat. Diu "adéu siau, turons". Se'n va; tota l'oda exhala recança. Veig, en canvi, ben viva, posteriorment, amb plena consciència, la idea renaixentista en el pensament i en l'obra del meu coterrani Marian Aguiló. La seva intervenció en la restauració dels Jocs Florals ens apar normativament decisiva. Mistral, amb idealitat idèntica, havia definit: qui té la llengua té la clau que de cadenes el deslliura. I paral·lelament el nostre Aguiló havia formulat: Poble que sa llengua cobra es recobra a si mateix. Tot el sentit de la nostra renaixença és això: haver portat la doctrina recobradora del llenguatge a les seves darreres conseqüències; heus aquí el secret de la nostra complexa restauració nacional.

REVERÈNCIA ALS PRECURSORS

La meva devoció pels creadors i continuadors del nostre Ressorgiment em portà, ja de bell antuvi en els meus primers anys d'aprenentatge, a la freqüentació dels vells. Als vint anys preferia la societat dels de seixanta a la dels companys de la meua edat.

Tot el que aquests companys poguessin dir-me jo ja ho sabia per mi mateix. Esperava, més aviat, dels ancians, les grans revelacions, i el sentit del passat vivent, al qual caldria acordar el sentit del futur immediat ja vivent en nosaltres els més joves. D'aquelles sàvies freqüentacions servo, entre altres, dues memòries especialment cares. La de Joan Alcover, que un dia també presidí aquí aquesta festa, i la del vostre Morera i Galícia; homes, ambdós, de senyoria, i mestres de totes les elegàncies, els quals sentiren i actuaren en idèntica fenomenologia el procés del nostre Ressorgiment: en la juvenesa, els fou Lia la musa manllevada; en la maturitat, la musa pròpia els fou Raquel. La comunitat de l'experiència i de la conversió, allia aquests dos noms preclars, en la nostra història literària. Serens sempre, ens abandonaren en els anys tristos, en els anys cívicament tenebrosos, i ens deixaren la profecia d'un esdevenidor seguríssim. L'esdevenidor s'acompleix. Permeteu-me que obri, doncs, aquest parèntesi, en l'argumentació del meu discurs, i us demani per a ells la reconeixença reverencial del record col·lectiu. Quant a mi, com us diria la meua reverència? Ells em revelaren, quan jo només era tot empenta activa i idealisme sentimental, la distància interior que hi ha entre les aparences contingents i el sentit autèntic de la vida. Sense aquesta visió, ni ens fóra possible de comprendre i copsar la vida, ni menys de dominar-la. Seriem, i som ai las! arrossegats per ella. Aquella actitud contemplativa, i tanmateix apassionada dintre una superior serenitat, ens era la mateixa definició de la plenitud d'una existència. Endevinàvem en la maduresa reflexiva de llurs dictats, la riquesa interior de qui ha sofert i ha desitjat moltíssim, i de qui ha acompanyat fidelment un poble en les il·lusions de la pròpia voluntat. Els nostres vells eminents, estàtics com les cimes blanques dels Pirineus, lluny de la terra baixa, més acostats al cel i a la llum, són la nostra eternitat esdevinguda conscient, lúcida i meditativa. I unes ancianitats d'aquest ordre reflexiu i sublim són realment el coronament de la vida com els puigs equànims de la gran serralada pirinenca són el coronament geogràfic de la Pàtria.

INSATISFACCIÓ DEL RESSORGIMENT

I ara vull formular-me la pregunta inquietant que ningú no ha gosat, que jo sàpiga, formular públicament, en aquesta avinentesa

del Centenari. La formulo amb aquell esfereïment tràgic de Pascal, delicat i coratjós alhora. Però sense aquella tristor que, segons Fontenelle, acompanya al qui gosa posar una mà indiscreta damunt les il·lusions que ens han donat vida. Estem satisfets, joiosos, plenament satisfets i joiosos, del nostre Ressorgiment i dels seus fruits? Estem, podem estar totalment satisfets del Ressorgiment cultural, espiritual? Podem estar-ne dels resultats actuals del Ressorgiment cívic, patriòtic, polític? Jo responc decididament que no. I afegeixo que, si per dissort estiguéssim satisfets, aquesta satisfacció de cofois vindria a demostrar que s'hauria estroncat lamentablement en nosaltres l'energia creativa i la il·lusió estimulante del nostre Ressorgiment. Cal no prendre, doncs, aquest sentit d'insatisfacció sota aspecte pessimista; cal prendre'l com un sentiment optimista; com la exigència, que ens fem a nosaltres, d'anar més endavant, de superar els resultats fins ara assolits.

RENAIXENÇA I ANIMES DECADENTS

En un segle d'esforços, els catalans hem fet moltes coses: no hem fet encara una nació; no l'hem feta en tota la seva extensió, perquè hi ha contrades interiorment irredemptes; no l'hem feta en la seva profunditat, perquè hi ha encara en l'ànima de la pàtria zones desèrtiques. Tenim quatre o cinc noms excelsos en la poesia; dos o tres en la música; dos o tres en la política; una escola d'escultura de primera categoria en el món; una pintura europea; un seguici il·lustre d'erudits, escriptors i investigadors de tota mena. Són l'executòria de la nostra noblesa nova. Entre tots testimonien un esforç i un resultat, durant un segle, superiors a tot l'esforç espiritual i a tots els resultats culturals dels catalans durant els tres segles anteriors. I tanmateix no tenim encara la forma divina d'un ésser realment universal, d'unes obres que assenyalin a l'esperit del món nova trajectòria. Tot el que hem tingut, tot el que tenim, no són sinó pressentiments, no són sinó profecies, no són sinó accésits. Així cal interpretar-ho, sobretot si volem donar algun valor a tantes provatures, en què la realització efectiva es troba tan lluny de l'ambició impulsadora. Justament la nostra fe s'aguanta damunt aquesta idea: que tota la grandesa obtinguda fins ara cal prendre-la només com un començament; que l'edat d'or, per la qual ens ada-

lerem, ens serà oferta temps enllà. Pensem que, llevat de les excepcions glorioses a les quals hem alludit, hi ha en el nostre Resorgiment centenars de noms vulgars, innombrables assaigs sense solta, una grisa turbamulta de víctimes de la il·lusió i la fe, un llarg seguici d'immaturitats i gastaments, una dolorosa multitud d'impotències. Al costat i per sota de cada victòria, veiem, si hi fixem l'esguard crític, una melangiosa extesa de pobres desfetes. Molts intentaven cooperar a una Renaixença amb una ànima decadent. O no s'adonaven del contrasentit, o no tenien l'esperit renaixent. D'altres entre els més delicats, però no menys escèptics, com el propi M. S. Oliver, s'aconhortaven pensant en la noblesa dels que sostenen, endebades, una causa votada a la mort. No els atreïa la llum dionisiaca d'una aurora, sinó la llum elegíaca d'un capvespre. No afirmaven una vida; sospiraven per un sepulcre, voltat de flors funerals. No tots tenien, com Maragall, la fe infinita en la pàtria i en la poesia, per virtut de la qual la seva veu creativa arribà a confondre's amb l'autèntica veu de la nostra terra, amb el perfum de les nostres flors, amb la saba dels nostres boscos, amb el buf dels nostres vents, per virtut de la qual la seva inquietud profètica damunt els destins de la pàtria es confonia amb la tremolor dels estels damunt les nostres nits neguitoses: meravellosa fusió, en l'exultança i en la defallença, en l'afirmació i en la inseguretat, de l'ànima immortal del poeta amb l'ànima immortal de Catalunya.

ENYORANÇA DE LA PLENITUD CULTURAL

Malgrat, però, aquest i algun altre exemple, de cara al conjunt i si volem "conèixer-nos amb sinceritat", esforçant-nos a pensar rectament, realísticament, no podem sentir-nos satisfets. No hem assolit encara ni la plenitud ni la grandesa. Ni les assolirem mentre l'ànima de tots nosaltres no s'esmerci a desitjar-ho amb tota la força de les nostres potències i virtuts. Si ens manca el daler del més enllà i del més amunt, no arribarem mai a la sublimitat. Ni arribariem mai a ésser modèlics i exemplars, si ens acontentéssim d'una poesia casolana, d'un art domèstic, d'unes ambicions menes-trals, d'unes idees manllevades i encongides. La nostra grandesa depén de la altura i l'originalitat vital del nostre pensament. I el pensament més alt no és el més llunyà, ni el més boirós o més

inassolible, sinó el més modern, el més actual, el que marxa amb el ritme del temps. Depurem cadascú de nosaltres la nostra ànima i fem-la ressorgir, neta d'escòries, amb tota la seva originalitat bàsica; potser així contribuïrem a produir aquesta plenitud espiritual d'originalitat i de puresa. No és, com creuen els polítics vulgars, en la superficialitat externa que cal renovellar les valors; no és en la superficialitat social que cal trasmutar les jerarquies. És en el fons de les consciències que cal renovellar i trasmutar, arrancant l'escorça congriada pels segles de subjecció, extirpant les adherències atúidores, drenant els pòsits putrefactes, per restaurar així el nostre sentit autòcton fins a restituir-lo a la seva humana puritat fecunda.

ENYORANÇA DE LA PLENITUD PATRIÒTICA

I com us diria l'enyorança de la plenitud patriòtica? El símbol de Raquel i Lia, utilitzat pel nostre Alcover, s'ajusta també a la nostra actualitat política; i jo trobo l'estat sentimental d'un patriota català, en l'actual avinentesa, en l'estat sentimental de Jacob, segons el cèlebre sonet de Luis de Camões que diu:

*Sete annos de pastor Jacob servia
Labão, pai de Rachel, serrana bella,
Mas não servia ao pai, servia a ella,
Que a ella só por premio pertendia.*

*Os dias na esperança de um só dia
Passava, contentando-se com vê-la:
Porém o pai, usando de cautela,
Em lugar de Rachel lhe deu a Lia.*

*Vendo o triste pastor que com enganós
Assi lhe era negada a sua pastora,
Como se a não tivera merecida;*

*Começou a servir outros sete annos,
Dizendo: Mais servira, não fôra
Para tão longo amor tão curta a vida. (1)*

(1) Versió literal:—Set anys de pastor Jacob servia—Laban, pare de Raquel, pagesa bella,—Però no servia el pare, servia a ella,—que a ella sols per premi pretenia.—Els dies en l'esperança d'un sol dia—passava acontentant-se de veure-la:—tanmateix el pare, usant de cautela,—per comptes de Raquel li donà Lia.—Veient el trist pastor que amb enganys—així li era negada la seva pastora,—com si no la tingués merescuda;—començà de servir altres set anys,—dient: més en serviria si no fos—per a tan llarg amor tan curta la vida.

Així nosaltres; així Catalunya. No set anys; ja fa un segle que l'ànima constant del nostre poble s'esmerça en el somni de la seva llibertat; i tots nosaltres, Jacobs innumerables, de cara a una prometença futura, hem esmerçat el millor de la nostra força espiritual, de la nostra illusió i del nostre neguit, en sacrifici i pagament de la realització d'aquell somni. Els dies, els anys, tot un segle, hem passat en l'esperança d'un sol dia: el del nostre premi, el de la plenitud de llibertat. Aquest dia és vingut; i llavors, tanmateix, amb argumentacions cauteloses, per comptes de la Raquel, completa i perfecta, ens han donat Lia. Ens han donat Lia, com si l'altra no la tinguéssim merescuda. I nosaltres hem acceptat Lia, malgrat els enganys. Com Jacob, ens hem disposat a viure, lleialment, amb ella. Però no ens acontentem; que l'acontentament fóra vilesa i fóra la negació del nostre amor. Ens disposem, per contra, a servir, a esmerçar tots els anys que encara calguin, a obtenir la Raquel de la nostra illusió. I en aquesta voluntat només una limitació indefugible ens reca. I és: que la vida de cadascú de nosaltres sigui tan curta per l'amor tan gran que portem a Catalunya: la nostra Catalunya perfecta i completa.

CULTURA I ENERGIA

Cal no donar, però, les culpes als altres, cercant responsables fora de casa o prenent creure que la malvolença dels homes i de la història ens ha condemnat a la mediocritat, obstruint per enveja o per rancúnia les vies de la nostra illusió. Cal tenir el coratge de reconèixer que si, espiritualment i cívicament, no hem obtingut plens resultats, només podem atribuir-ho, humanament, a la nostra imperfecció. O potser també perquè la nostra ànima burgesa no ha volgut saber que no és suficient, tot i essent fonamentalment necessari, el gest dels profetes, ni la mateixa benvolença divina, per a crear i assegurar una cultura, un esperit. Sens dubte no podia re néixer una pàtria, no podia reencarnar-se un esperit, sense l'anunci augural i angèlic dels poetes. Però era massa beatífic de pensar que la música del verb portaria màgicament tots els elements per a produir el miracle. No; cap cultura no és infantada sense sofriments. Cap poble no és restaurat sense energia. Els iniciadors que a l'alba ens desvetllaven cantant, no pensaven, ni els calia pensar-ho, quines

lluïtes hauríem de sostenir al migdia, a ple sol i a plena angúnia. Però nosaltres haviem de saber-ho. Com haviem de saber que tota creació, individual o col·lectiva, és fruit d'una tragèdia íntima, d'una discordança interna, però supremament harmònica, en el mateix centre vital de l'ésser o de la col·lectivitat. Per això jo no sóc d'aquells que demanen a l'individu unes conviccions dogmàtiques i al poble una pau sense solta, ni àdhuc una pau entre els mateixos catalans. Jo demano que tots estiguem a l'altura del nostre destí col·lectiu, que pensem en la realització de la nostra grandesa. La més alta cultura no està pas renyida amb la més viva lluita ciutadana. Ben al contrari. El que cal, però, és que els lluitadors, en mig de la barreja, tinguin el cor i el pensament prou alts. No em fa per la fúria del combat; em fan més por les idees covardes dels combatents.

Troblem la tragèdia en el punt d'origen de les civilitzacions. La trobem en llurs moments de fortitud i meravella. També la trobem en les renaixences. La passió renovadora ha de trencar per força, fins a aniquilar-les, les formes postisses. La vida renaixent disloca els costums sobreposats. Sollevats per aquest moviment vital, que ve de les entranyes de l'ésser col·lectiu, que ve de les mateixes profunditats de l'univers, els homes de renaixença esberlen la crosta de l'habitut petrificada i morta. Salut a l'energia; benvinguda la lluita novatriu; benvinguts, després dels poetes aurorals, els herois del pensament i de l'acció.

PER L'ESPERIT DE CATALUNYA

Aquests Jocs són una festa de l'esperit. I són vàlids en tant que honoren i cultiven l'esperit. Si l'esperit no els convoca i inspira resulten la més ridícula i obscena de les cerimònies. I si l'esperit els deserta, els gestos dels seus oficials prenen l'aire grotesc d'una farsa anacrònica. A tots nosaltres, treballadors espirituals, o devots de l'esperit creador, un gran problema, actualment, ens angunia: el problema de l'esperit i de la vida espiritual. Els veiem en perill. Estem segurs que es salvaran, i que ens salvaran, i que salvaran el món. Però els veiem voltats d'enemics. La uniformitat, el mecanisme, i certes formes d'Estat, els obliden o els neguen, o els persegueixen. En certs indrets, la negació es transforma en un intent

tècnicament sistemàtic d'anorrear l'esperit i amb ell la vida i l'aristocràcia espirituals. Jo he dit algun cop, de cara a la Catalunya essencial i permanent i considerant aquests perills, que no calia haver-se escarrassat tant a reconstruir una pàtria si, un cop reconstruïda, haviem d'extirpar-li l'ànima. Perquè es menys trist, a fi de comptes, l'espectacle tràgic de l'ànima en pena d'una pàtria que no troba el cos d'un Poble on corporitzar-se, que la visió cadavèrica de la còrpora amorfa i tumefacte d'un Poble sense una ànima que el redreci, estructuri i vivifiqui.

ESPERIT I LLIBERTAT

I si els Jocs Florals, en la seva essència animadora, són una festa de l'esperit, ja diem així que són també una festa de llibertat. Perquè l'esperit és llibertat. Quan un poble, com un home, viu en esperit, viu en ell mateix, sense pressions exteriors, viu en llibertat. L'exercici de l'esperit és per a cada català com per a Catalunya, amb autonomia oficial o sense autonomia, amb Estatut o sense Estatut, el propi exercici de la llibertat. Perquè assolir la vera llibertat coincideix amb l'acte de penetrar dins la vida espiritual. I Catalunya, com els catalans, va començar a ésser lliure en el moment que va començar a viure, a viure i a patir, les coses espirituals. I el grau de llibertat va ésser major com més vasta esdevenia l'extensió del camp espiritual. L'esperit és llibertat. I, viceversa, no hi ha llibertat autèntica en no ésser la llibertat de l'esperit. Tota altra llibertat és il·lusòria o quimèrica. I, perquè les altres llibertats, exteriors o socials, esdevinguin reals i segures, cal que estiguin sostingudes o garantitzades per la llibertat espiritual.

Diu un filòsof cristià del nostre temps que la llibertat de l'esperit, com la immortalitat, no és pas un estat natural de l'home. És quelcom que ha de guanyar-se, conquerir-se. La llibertat d'esperit només es revela en l'experiència i la vida espirituals. Per on jo acosto i lligo aquest concepte de la llibertat de l'esperit al concepte de Renaixença que estic glossant davant vosaltres. La llibertat de l'esperit és també una nova naixença; l'home espiritual només pot aparèixer dins la llibertat de l'esperit. Perquè la llibertat no és pas una categoria estàtica. Pel contrari, la llibertat és la mateixa dinàmica interior de l'esperit, el seu principi motor, el misteri de la

vida i del destí, el misteri de les renaixences, tant dels homes com dels pobles. Per això els dos termes de llibertat i esperit es condicionen mútuament. L'esperit de llibertat suposa, bàsicament, la llibertat de l'esperit.

L'AUTODETERMINACIÓ VERA

Parlàvem, i maldàvem, per l'autodeterminació de Catalunya. I s'ha escaigut en aquests temps i gairebé en aquests dies la primera consagració oficial d'aquesta autodeterminació. I, crèiem, il·lusòriament, que l'autodeterminació podia efectuar-se per un impuls exterior i concretar-se en unes formes externes, en unes reglamentacions de jurisprudència més o menys arbitrària, més o menys ajustada a les necessitats naturals. No; aquesta autodeterminació és minça i irrisòria al costat de l'altra vera i autèntica autodeterminació. Un poble, com un home, no es determina per impulsos exteriors. L'autodeterminació és funció específica de la pròpia força espiritual; l'autodeterminació sorgeix només de la profunditat del propi esperit. És la profunditat de la nostra vida espiritual qui ens determina; és la pròpia energia, la pròpia personalitat, la pròpia originalitat, qui ens fa ésser el que podem ésser. No serem, com a poble, autènticament, sinó allò que podem ésser, segons l'esperit del nostre poble; i les formes abstractes, arbitràries, fictícies, passaran com tota vestidura forçada, i, com a tal, contrària a la llibertat, a la vera llibertat. La llibertat no és un acte final; és supremament un acte inicial. És un principi, no una finalitat. Catalunya afirmà la seva llibertat, en el mateix instant que afirmà la seva persona, el seu ésser, el seu esperit. L'afirmà per la poesia. L'afirmà proclamant la llei del verb, que és la llei de Déu. En aquesta afirmació radica la importància dels Jocs Florals, com a festa del verb creador, com a festa de llibertat. La llei del verb és llei també de llibertat. Déu ens vol lliures. En el regne de Déu, segons Berdiaeff, no hi entren els esclaus; Déu no acull sinó els homes lliures.

JOCS SECULARS

No sé quina sort és reservada a la institució dels Jocs Florals. No m'escau ara de fer conjectures. No m'escau tampoc de fer-ne

sobre la sort definitiva i llunyana de la nostra poesia, lligada a la sort del nostre llenguatge. Aquest any, però, essent l'any del Centenari, els Jocs Florals prenen tot el caràcter, tota l'augusta significació, d'uns "Jocs seculars". Per bé que no sàpiga, doncs, si la institució continuarà, sé tanmateix que, de temps en temps, com a l'antiga Roma, caldran festes i cànctics seculars als pobles en naixença, o renaixença, als pobles que no han desaprés de sentir i escoltar la veu misteriosa, tivant de prometences, de la Sibilla, i esperen un nou ordre o una edat d'or. Sempre caldran a aquests pobles uns homes o unes institucions que recullin i encarrilin el messianisme de l'ambient. I aquests pobles, com el nostre, que somniant en el passat es senten neguitosos d'esdevenidor, trobaran, així cal esperar-ho, els poetes que cantin les lloances d'aquells homes que, acomplint la profecia sibillina, estableixin l'edat d'or, la renovació cabdal, la plenitud de la Renaixença, en la pàtria salvada.

JOAN ESTELRICH

ROSA D'HIVERN

SENYORA, el temps enamorat
pactà amb vostra bellesa:
son bes amable us ha nibat
d'una altra juvenesa.

Del tendre cap sota l'albor,
una frescò encisera
junta als encants de la tardor
els de la primavera.

El món és nou, del vostre esguard
mirant-se en la llum clara.
Vindrà d'hivern el cap-al-tard
i sereu bella encara.

És com el pètal d'una flor
la vostra galta fina,
i quan somriu mostra un tresor
la boca purpurina.

Del cabell blanc el dolç oneig,
cap llustre no l'iguala.
Ningú diria, el seu llambreig,
quan vostre front s'acala,

Si és, en la testa tan gentil,
la neu dels anys qui es posa,
o les rosades de l'abril
que argenten una rosa.

MIQUEL FERRÀ

LLETRA DE BARCELONA

PASSA l'home del sac i s'emporta, com per art d'encantament, els dies ja servits. Han fet, però, un servei tan ràpid, que un diria que ni tan sols han estat encetats; i, tanmateix, els esdeveniments s'arregleren, s'acumulen a la memòria, i aquest record és una prova que aquells jorns esvaïts, no solament s'han encetat, sinó que s'han plenament viscut.

La primavera passada fou tan densa de fets diversos, que tots el que ens donà l'hivern anterior fan un feix del qual ja és difícil destriar-ne els actes de més relleu. Tals foren el XVII Curs internacional Montessori, amb concurrència vinguda de totes les parts del món.

Commemoració del cinquantenari de la mort de Wagner. El públic filharmònic recordà que era l'art honradíssim d'un artista català, que li havia proporcionat el gaudi excels d'unes representacions wagnerianes de primer ordre: i Francesc Vinyes rebé, al mateix Liceu, lloc, no l'únic, dels seus triomfs, la presentalla d'un veritable agraïment. Poc s'hauria endevinat, en l'aspecte simplement distingit de l'homenatjat, aquell seu Tannhäuser d'abillament encès i passió més encesa encara; el Lohengrin ideal vestit de plata. Però tampoc no hauríem dit que l'homenatge coronava l'últim any de la vida del nostre artista.

De les exposicions hivernenques cal recordar la interessantíssima de retrats femenins, organitzada per "Mirador", a les Galeries Laietanes. Era un encís romandre, en un moment en què el públic fos escàs, cosa difícil, enmig d'aquelles façs de dames, poques de conegudes, la majoria ja desaparegudes. No del tot, però, ja que la mà hàbil de l'artista sabé detenir sobre la tela, aquella actitud majestuosa o graciosa, aquell esguard enigmàtic o garlador. I amb la mateixa simpatia ens deturàvem davant la severa fabricant de Terrassa, que potser salvà la hisenda familiar amb el seu seny, com admiràvem la deliciosa dameta, potser *bibelot* rosegador d'hisendes. Hi havia uns ulls immortalitzats per l'art de Martí Alzina, que un cop vistos, no és possible oblidar.

De conferències n'hem tingudes també per a tots els gustos. I en repassar el programa de les que cal senyalar, queden a primer rengle, per patriotisme i per altíssim interès, les donades per mossèn Salvador Galmés, sobre Ramon Llull, en ocasió del VII centenari de la naixença del gran Català de Mallorca. Com seria precis, si més no, fer arribar a coneixement de tot català, que la nostra Pàtria ha tingut—que, en aquest cas, és tant com dir que té—valors que tots els savis del món coneixen i admiren!

Em sembla que sense exagerar, podem, per tots conceptes, qualificar d'exuberant la primavera de 1933 que començà, bell començament, amb l'obertura solemne, al Palau de la Generalitat, de les festes del centenari del Renaixement. Assisteixen a l'acte representacions escollides de tota la Catalunya gran. Festes patriòtiques a Ripoll i encesa de fogueres al cim de les muntanyes: focs que il·luminen cent anys de lluita; ulls que guaiten un llarg camí a fer, com si ja esperessin, al capdavall de la ruta—*capdavall* inexistent—la resposta d'uns altres focs encesos per noves gèneres, en recordança de qui sap quins fets!

I Barcelona bull amb una mena de delit de superació, que si no sempre agafa el bon camí, cosa humaníssima, demostra una sensibilitat que ha d'ésser corresposta per la de tothom que estimi la Ciutat.

Les grans exhibicions de la temporada començaren amb el VI Saló de l'Automòbil. Les marques estrangeres, amb les nacionals, presentaren llurs models plens d'urc, resplendents, ambiciosos, com si ja estiguessin assabentats que, d'un quart de segle ençà, el gran desig de tot home—i dona!—que puja un pam de terra, és “tenir automòbil”.

L'Exposició d'Art de Primavera, al Saló de Projeccions de Montjuïc, fou la darrera brillant anella de la cadena d'actes anàlegs, començada l'octubre anterior. Aquesta festa d'Art anual, ha estat, aquest any, molt visitada, perquè, com de costum, donava bo de veure. Sobre l'elecció d'obres destinades als nostres museus, sembla que ningú no hi ha tingut res a dir.

També ha constituït un èxit l'exhibició de la collecció Rocamora al Palau de Pedralbes. Es tracta d'una valuosa i nombrosa collecció d'indumentària d'èpoques pretèrites, d'un gran interès, puix que no conté solament abillaments, sinó totes les mil bagatelles indispensables a una, o un, elegant de tots els temps. En visitar aquesta reunió de vestits encarcerats, no es pot evitar d'animar-los

mentalment, posant a llur interior els propietaris cerimoniosos que a penes devien fer cruïxir aquelles sedes, amb llurs moviments mesurats. Ja seria ben divertit que aquests personatges fessin cap a una platja de l'estiu de 1933, o a un camp de tenis, a qualsevol època de l'any.

Hem tingut també una Fira de Mostres, l'èxit de la qual ha d'encoratjar els organitzadors a seguir, amb tota mena d'ambicions, el camí reemprès. El públic no féu pas pregar la seva assistència, no solament el que convenia que hi anés, sinó aquell bon públic que té al seu càrrec l'animació dels dies de festa, i que hi acudí amb una mena d'engrescament que li obria bona cosa la gana, ja que, un cop dintre la Fira, la majoria de visitants es convertien, pràcticament, en veritables tastaolletes.

No ens han mancat aquelles visites d'esquadres estrangeres que porten, a Barcelona, aquella animació i aquell to de gran port mediterrani que no canviariem per res del món. Ara, aquestes visites ens fan més efecte que mai, en veure com el President de Catalunya hi és rebut amb tots els honors. A vegades, sembla que els catalans no ens donem prou compte del que això representa.

I després de fer-se desitjar bella estona, es presenta tot un senyor estiu que porta als ciutadans el record d'una mar benèfica. Sobretot els diumenges, diríeu que el geni que vetlla per la nostra salut, bufa, des del cim del Tibidabo, irresistiblement, i empeny la munió barcelonina cap a la platja; tant de bo que més en tinguéssim. Malgrat, però, la *bufada*, la cosa difícil és d'arribar-hi! Conten que hi ha hagut qui ha fet el viatge, fins a Castelldefels de puntetes, dins del vagó, perquè, amb els peus plans, no hi cabia!

Potser algú dirà: És a dir que, a la Ciutat comtal, tot són flors i violes? No, senyor. Que una vaga duri setmanes i setmanes, per entestaments de classe o altres motius no tant, o potser gens confessables, sempre serà un fet lamentable, perquè això hi ha qui ho paga passant gana. Però dels actes de vulgar i vil pistolisme que aquells que sospiren l'ensorrament del que els fa nosa—perquè no hi veuen més enllà del nas—en diuen *terrorisme*, se n'ha de parlar gaire? Una malaltia que tot el món coneix, i de la qual la Pubilla es salvarà perquè de passos pitjors ha sabut sortir-se i farcells de més pes ha tirat barranc avall.

C R Ò N I C A

DELEGACIÓ DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA.—El passat dia 14, celebrà aquesta organització dos actes de gran transcendència, coronament de la patriòtica tasca que ve desplegant des de la seva fundació. El primer fou el Concurs de lectura a Consell. Hi assistí la J. D. d'aquesta Delegació de la Protectora de l'Ensenyança Catalana i altres elements de l'Associació per la Cultura de Mallorca. Es presentaren al concurs vint-i-vuit nins de l'Escola Nacional del Sr. Deyà, onze nines de l'Escola Nacional que regenta D.ª Magdalena Pons i catorze del Col·legi de les Germanes de Nosta Dona de la Consolació.

Després de l'exercici, el President de la Delegada, Sr. Andreu Ferrer, en un bell parlament, en el qual agrai l'esforç de professors i alumnes en aquesta preparació extraoficial, recomanà als darrers que aprenguin a escriure en mallorquí perquè puguin expressar sempre en la nostra llengua els sentiments més íntims i les idees pròpies. Demostrà com suposa una pèrdua de temps l'ús exclusiu del castellà com a vehicle d'ensenyança. Recordà que el mallorquí és una modalitat del català, llengua que portaren a les nostres illes els catalans que vengueren amb el rei En Jaume. Finalment, es procedí al repartiment dels premis, consistents en llibres oferts per la Protectora i per la nostra Associació.

L'altre acte es celebrà el mateix dia a Binisalem i fou la conclusió del Curs d'ortografia que allí s'ha donat durant dos mesos i del qual donàrem compte oportunament. Es celebrà a la Sala de sessions de l'Ajuntament i fou presidit pel Batle Sr. Jaume Vidal, amb assistència d'alguns regidors i elements de l'Associació i la Delegada de la Protectora. Obert l'acte, pronunciaren eloqüents discursos, el mestre Sr. Ramon Morey; el tinent de batle, Sr. Vallès, en nom dels alumnes; En Joan Sanxo, en nom de l'Associació; el Sr. Ignasi F. Rey i, finalment, N'Andreu Ferrer el qual manifestà la seva satisfacció per la gran eficàcia del curset; insistí en demostrar la unitat de la parla catalana i acabà donant les gràcies a tots els que havien contribuït al bon èxit d'aquesta empresa. Després es distribuïren els llibres, obsequi de la Protectora i de l'Associació. Tots els oradors foren molt aplaudits.

La Delegada ha començat bé les seves tasques. Esperem que amb igual èxit portarà a terme les que projecta pel curs vinent.

L E S A R T S

EXPOSICIONS

JULI RAMIS

El jove pintor sollerí Juli Ramis presentà al "Círculo Mallorquí" una pintura de remarcada modernitat. No aplicam la paraula modernitat en el seu extens concepte i aquí l'entendrem circumstancialment per saturada d'elements recollits de pintors moderns i que ells a la vegada extregueren de les pintures de dates llunyanes precedents a l'aplicació de l'oli com a mitjà i que, per tant, aleshores assolí en un caràcter especial en concordança amb l'ambient de les èpoques i amb la simplicitat de mitjans amb què foren creades.

Ramis, en aplicar-se a una de les tendències de renovellament d'antigues orientacions, mostra intuïció i fins certa pròpia caracterització. Sendera quelcom artificiosa per aparentar insuficiència d'elements en un medi de la major riquesa. Descobreix facultats per a valorar en la lluita la seva obra i sortir del monotonisme que vela el conjunt de les obres.

Els paisatges i natures mortes, de més reduïdes dimensions, són més atractius que els grans quadres de figura.

ERNEST CURIEL

Ernest Curiel, pintor alemany, versat a resoldre lluminositats d'estranyos països, ha pogut fàcilment domptar les de Mallorca quan s'ha enfrontat, en les nostres platges i paisatges, amb clarors blanquinoses de les que copsa delicades harmonies, superiors a les assajades amb tints més intensos.

Una col·lecció de dibuixos de camps i boscs de Califòrnia remarquen una sòlida preparació artística.

MAROUSSIA VALERO

Ha seguit a les "Galerías Costa" l'exposició de la gran artista Maroussia Valero. Li basta un superficial apunt per imprimir en una tela el segell de la seva privilegiada sensibilitat. El retrat del gran compositor Falla n'és mostra escaient, tal volta la més interessant, per la força d'expressió obtinguda amb un mínim de treball. Aficionada a deixar en les teles aïrosament resolts o indicats els assumptes, fa sentir el conjunt la frescor de l'art en gestació semblant a la de l'estudi d'un pintor.

Maroussia Valero té una gràcia en resoldre la figura en poques pinzellades, comparable a la que tenia En Ramon Cases en fer-ho amb alguns traços al carbó.

Preferim entre tots els treballs el quadret *La noia de la lletera* el qual, menys aparatós, menys viu de color, però més íntim, més acabat, recorda Goya per la força de sentiment.—B. B. C.

RECULLS DE FORA

Sense grans esdeveniments que en marquin la trajectòria, ha seguit durant el mes de juliol la política espanyola un camí de normalitat forçada, que no ha pogut impedir, tanmateix, a estones, l'afloració a la superfície de pregones dificultats internes. Dia 7, fou acordat pel Govern el traspàs a la Generalitat de Catalunya dels serveis de Beneficència. El mateix dia, voten les Corts un crèdit de 27 milions per a la substitució de l'ensenyament religiós. Dia 8, el partit Radical-Socialista presenta al Cap del Govern unes conclusions destinades a entrar per molt en la inquietud política de dies posteriors. Dia 11, es refusava pel Govern a les Corts la petició d'amnistia per delictes polítics presentada. En la darrera part del mes, aprovaren les Corts la nova Llei d'Ordre Públic i la Llei electoral, i entrat en la discussió de la d'Arrendaments, a la que fan obstrucció els diputats agraris.

Vist el caràcter greu d'endèmia persistent i constant que havia arribat a prendre l'agitació social i terrorista dels elements extremistes a Barcelona, dia 11 sortiren cap a Madrid el Conseller primer i el de Governació per demanar i urgir del Govern el traspàs dels serveis d'Ordre públic. Dia 12, el Governador de Barcelona posa el càrrec a disposició del Govern. Dia 13, foren circulades ordres per la represa del treball en el ram de construcció, d'acord amb el decret del Ministeri fixant la setmana de 44 hores i uns augments de salaris; no obstant, aquesta és l'hora que hagi de cessar la vaga.

Cedint el pas a l'allau totalitzadora del moviment nacional-socialista alemany i per no dificultar la instauració del partit únic, identificat amb l'Estat que es divinitza, el 6 de juliol es disolgué, el darrer, el partit del Centre Catòlic Alemany que tan important paper ha jugat en aquell país en els anys difícilíssims, que la història jutjarà, de la post-guerra.

Dia 8, fou signat a Roma el nou Concordat general, que engloba i completa els anteriors vigents entre Roma i diversos Estats alemanys, entre el Vaticà i el Reich.

Per fi, dia 27, com es dava per descomptat vista la dualitat de parers sobre estabilització de la moneda entre Nordamèrica d'una banda i el grup d'Estats de moneda fixa, el primer d'ells França, de l'altra, fou definitivament tancada la Conferència de Londres. És d'esperar, no obstant, que

els treballs de la Conferència no han d'ésser inútils i sense resultat per l'arranjament o palliació de les greus dificultats de l'hora present del món.

El IV Congrés d'Arquitectura moderna, amb el tema "la ciutat funcional", havia de tenir lloc a Moscó pel juny d'enguany. El comitè rus organitzador manifestà la impossibilitat de preparar-lo per abans de 1934 i aleshores ha estat decidit de celebrar dit congrés a bord del *Patris II*, posat a la disposició del Comitè per la Companyia Neptos. Les sessions tendran lloc durant la travessia de Marsella (partida el 29 juliol) al Pireu, anada i tornada, en sis dies, amb una sessió a Atenes.

Com a resultat de la Conferència de Roma (1930), el Comitè de direcció de l'Oficina Internacional de Museus de l'I. I. C. I. constituí un Comitè d'experts encarregat d'establir, a base d'un manual a publicar i partint dels punts de vista exposats a Roma, unes normes relatives a la conservació de pintures en els museus i col·leccions. El Comitè d'experts es reuní a París els dies 30 i 31 de març darrer sota la presidència del Prof. Constable, de Londres, en quatre sessions, per tal d'estudiar els temes de *Conservació* i de *Neteja i restauració* de les pintures, i formular un primer pla del "Manual" que ha de redactar i publicar.

A Doubrovnik (Iugoslàvia), es reuní del 25 al 27 maig passat l'11^è Congrés Internacional dels Pen Clubs, amb assistència de 80 homes de lletres iugoslaves i de 220 delegats de 22 països. Hi foren discutits i aprovats "rapports" sobre l'individualisme i el collectivisme en la literatura, sobre l'escriptor i la premsa, sobre el desarmament moral. S'adoptaren mocions que condemnin les destruccions de llibres, els fets d'intolerància i els atacs a la llibertat individual dels escriptors; sobre el fet que la literatura, per bé que nacional d'origen, no coneix fronteres i que les obres d'art, sobretot en temps de guerra, han d'ésser mantengudes intactes. La delegació alemanya abandonà el Congrés el 26 de maig.

A Madrid, es reuní el 30 maig el 7^è Congrés Internacional de medicina i farmàcia militars.

El 29 maig, fou elegit membre de l'Acadèmia de Ciències de París el Príncep Lluís Víctor de Broglie, Premi Nobel de Física 1929 i gran Premi Albert de Monaco 1932. El 1er de juny, és elegit membre de l'Acadèmia Francesa el novellista François Mauriac.

Amb domicili social a Arles (Rue Hotel de Ville, 3), s'acaba de fundar una *Societat dels Amics dels Molins d'Alfons Daudet*, qui es proposa de restaurar els vells molins i d'instalar dins un d'ells un petit museu.

Ha estat tancada l'antiga Escola Alemanya de Roma, per ésser substituïda, es diu, segons una fórmula "més d'acord amb la nova doctrina

artística dels Nazis". Ni l'art i tot, no pot conservar la seva independència enfront de l'Estat monstre que no perdona cap esfera.

A Montreux (Suïssa), es reüní del 4 al 6 juny el Congrés de la Unió Internacional per la Societat de Nacions. Hi foren admeses les associacions turca, finlandesa i sud-africana per la S. de N. Fou elegit President de la Unió Mr. Gionini, i s'aprovaren mocions: en favor del dret de les minories nacionals; dels drets de sobirania de la Xina sobre tot el seu territori; demanant a la S. de N. de convocar conferències especials d'educadors en vistes a l'estudi dels mitjans d'afavorir l'esperit de civisme internacional; a favor del millorament de tracte dels presoners, i d'altres.

Morí pel juny a Barcelona el periodista, poeta i dramaturg Ferran Agulló. Nat a Girona en 1865; Mestre en Gai Saber en 1893, autor de: *Espurnes*, *Poesies rimades*, *Llibre de Versos*, *De tot temps*, *Corrandes*, *Llevantines*, *Marines*, el drama *La Farola* i altres, era sobretot conegut com a periodista polític de la secció "Al Dia" de "La Veu de Catalunya", que signava *Pol*, i altres cròniques al mateix diari amb el nom de *Roger*. *Pol* procedia políticament de la "Unió Regional" de la qual, per fusió amb el "Centre Nacional Català" nasqué la Lliga Regionalista, avui Lliga Catalana, de la que fou Secretari des de la fundació.

L'Acadèmia de Ciències Polítiques i Morals de Madrid obrí concurs per l'adjudicació dels següents premis: De l'Acadèmia, 10.000 ptes. tema: "Orígens, naturalesa, organització i funcionament de la Societat de Nacions. Possibilitats de millora. Examen crític de l'obra realitzada", termini d'admissió de treballs fins el 30 setembre 1935. Premis Comte de Toreno, 4.000 ptes. cada un, temes a) "Estudi crític dels impostos sobre el capital i la renda"; b) "L'organització econòmica internacional i el problema de la Pau"; c) "Exposició i crítica de les doctrines, institucions i procediments del comunisme contemporani"; el termini d'admissió dels treballs per aquests tres temes, que han d'anar com l'anterior, en espanyol, acaba el 30 setembre 1934.

Cobrint la vacant de Jaume Bofill i Matas, ha estat nomenat membre de l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona el poeta Josep M.ª López Picó.

N O T I C I A R I

CINQUANTENARI DE "EL FELANIGENSE"

Aquest setmanari, que prest prendrà el nom de "El Felanitxer", acaba de celebrar el seu cinquantenari, bella mostra de constància que ben poques vegades s'ateny en el nostre país.

En el número extraordinari que amb tal motiu ha publicat, apareixen les signatures dels senyors B. Amengual, A. Salvà, Elvir Sans, M. Massutí i Alzamora, Joan Sanxo, P. Oliver i Domenge, P. Rigo i Llambias, Mateu Oliver, B. Sagrera i X. X. X.

La nostra coral enhorabona.

ELS BATXILLERS D'ENGUANY

Aquest any, seguint com tots els altres un antic costum, els nous Batxillers han confeccionat el quadre de companyerisme, però, amb la particularitat, que molt ens satisfà, que la seva redacció està feta en la nostra llengua.

Celebram aquesta nova introducció de l'idioma nostrat en aquest record commemoratiu, la qual cosa posa de manifest els sentiments patriòtics dels components.

EL DICCIONARI ALCOVER

El fascicle 26, del tom II, del "Diccionari Català-Valencià-Balear" de Mn. Antoni M.ª Alcover, que ara continua el nostre col·laborador En Francesc de B. Moll, i que darrerament acaba de repartir-se als subscriptors, conté una notable millora que no volem deixar d'esmentar amb gust i complaença.

El "Diccionari" ha deixat de banda les seves normes ortogràfiques i empra les de l'"Institut d'Estudis Catalans".

Això ens ha vengut a donar la raó en un plet molt llarg. No facem cap més comentari.

De tot cor enviam la nostra felicitació a En Francesc de B. Moll pel pas donat que tant ha de beneficiar la nostra cultura. Ara, esperam la desaparició de l'actual títol del "Diccionari Català-Valencià-Balear" per altre més d'acord amb la ciència filològica.

PEDRA MALLORQUINA

Ha vengut a Mallorca un italià per tal de comprar cent cinquanta metres cúbics de pedra de Santanyí, amb la qual serà reparat el Castel Nuovo, de Nàpols, que bastí Sagrera amb material procedent de la nostra illa.

LA PÈSCA

El Delegat Regional de Pesca ha disposat que sien servades estrictament les lleis de pesca; principalment les que fan referència a l'ús d'explosius.

LA CAMPANYA D'UN ESCRIPTOR

El nordamericà Teodor Pratt ha publicat en algunes revistes d'Amèrica un article truculent contra Mallorca i el caràcter dels mallorquins. Aquesta actitud poc correcta del súbdit nordamericà ha remogut un corrent de protesta, fins al punt que el Governador ha hagut d'amparar la persona i casa de l'hoste malcontent.

Aquesta protesta està molt bé; però ¿per què no s'adopta semblant actitud contra tants de forasters que malparlen de la nostra llengua i de la nostra cultura amb aire d'incivilitat?

DISPENSARIS MUNICIPALS

Foren inaugurats els Dispensaris Municipals de Medicina, Assistència i Higiene Socials, de Llevant i de Ponent. A la inauguració es feren eloqüents parlaments.

EXCURSIONISTES

Vengueren a Mallorca trenta quatre alumnes de l'Escola de Professors de Versalles, per tal d'estudiar els aspectes més interessants de l'illa.

UNA EXCURSIÓ

La meritíssima Societat Arqueològica Lul·liana organitzà una excursió a l'illa d'Eivissa, que resultà un èxit. Els visitants anaren col·lectivament al Museu Arqueològic i a les estacions arqueològiques, i foren obsequiats a tot arreu per les autoritats locals, poble i entitats culturals amb actes públics.

ROTULACIÓ

L'Ajuntament de ciutat ha pres l'acord de rotular alguns carrers nous de l'Eixampla amb noms de catalans i valencians il·lustres, és a saber, Maragall, Guimerà, Piferrer, Muntaner, Ausies March, i altres.

LA NOSTRA LLENGUA HONRADA PELS ARQUITECTES

Les Memòries dels arquitectes que prenen part al Concurs obert per l'Ajuntament per proveir en propietat una plaça d'arquitecte municipal, són totes redactades en la nostra llengua.

LA INDÚSTRIA DEL CALÇAT

Una comissió d'elements patronals i obrers de la indústria del calçat de Mallorca, gestiona dels organismes oficials que s'interessin davant el Govern espanyol que sia restreta la introducció de calçat de fora, que tant perjudica els seus interessos.

UN COLOMER

El dia de Sant Pere, al capvespre, s'inaugurà el colomer que Rotary Club ha regalat a l'Ajuntament. Assistiren a aquest acte els alumnes de les escoles públiques, es feren parlaments i s'amollaren uns dos mil co-

loms. Planyem que la làpida de damunt el portal no fos escrita en la nostra llengua, com ho fou la que antany dedicà el mateix Rotary Club a la impremta Guasp.

EL "CÍRCULO MALLORQUÍN"

Aquesta societat celebrà junta general per tal d'estudiar la seva qüestió econòmica, no gaire afalagadora. Es prengueren els acords de vendre la casa veïna que aquella comprà per engrandir el local i llogar els baixos. D'aquesta manera creu la Junta que el dèficit romandrà eixugat.

CARRETERA

Amb l'ajut de la Diputació i Ajuntaments d'Andraitx i Calvià foren represos els treballs de la carretera Andraitx a Capdellà; els interessats confien que prest hi podran anar els vehicles.

TURISME

El Governador ha demanat augment de personal en els cossos de Vigilància i Seguretat al Director General de Seguretat per així vetlar millor el moviment turístic als hotels, fondes i hostals.

RODANT UN FILM

Mentre es rodava un film a bord d'un vaixell de la Trasmediterrània, l'artista Rafel Arcos devia escometre sobtadament Fugazot, quan aquest es trobava assegut tranquil·lament. Però ho féu tan al viu que el primer, perdent l'equilibri, caigué a l'aigua i hagueren de passar alguns minuts perquè tornàs a flor d'aigua.

COLÒNIES ESCOLARS

Com els altres anys, han eixit cap a fora les colònies escolars protegides per la Ciutat i la Caixa d'Estalvis.

NÀUTICA

Alguns *sportmen*, socis del Club de Regates, eixiren a bord del llaüt motor «Camp de Mar» per fer una excursió al volt de Mallorca, amb recalades a Porto-Petro, Porto-Colom, Porto-Cristo, Cala Ratjada, Pollença, Sóller i Andraitx.

VELÒDROM

Al Velòdrom, tengué lloc la primera prova de la carrera Trofeu de Supremacia i romangueren empatats pel primer lloc els corredors Pou, Pons i Nicolau.

CREUER MARÍTIM

S'ha celebrat el creuer Barcelona-Formentor organitzat per "Unió Nàutica de Barcelona". Els yachts de fórmula internacional "Vega" i "Red Rower" que eixiren del port de Barcelona a les quatre del capvespre, arribaven a Formentor, després de passar un fort temporal de llevant, a les vuit del matí del dia següent.

CASA DE CORREUS

La Inspecció de Sanitat Municipal acaba de fer una visita d'inspecció

a la Casa de Correus. El dictamen emès declara que no té condicions higièniques. L'Ajuntament ha donat a conèixer l'esmentat dictamen al Govern per tal que mani, el més prest possible, el trasllat de les oficines de Correus a un altre lloc més en consonància amb la nostra ciutat.

SERVEIS METEOROLÒGICS

La Diputació ha creat a Ciutat una Estació de Serveis meteorològics.

LES NOSTRES MURALLES

En un dels nostres noticiaris donàvem compte de la manera com van tomant la part de recinte amurallat a la fi del carrer de la Concepció. Després d'un breu temps de repòs, s'han reprès les obres i avui veim com cau una poterna, que corre enterrada damunt el llenç de muralla àrab, que també cau lentament, d'uns dos metres d'amplària.

La Redacció solament es fa solidària dels treballs que no porten signatura. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA